



KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 28.8.2009
KOM(2009) 440 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Europeana - næste fase

SEC(2009) 1124

DA

DA

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Europeana - næste fase

1. INDLEDNING

Europeana – Europas onlinebibliotek, -museum og -arkiv – åbnede i november 2008 som et led i Kommissionens initiativ om digitale biblioteker, der skal gøre Europas kulturelle og videnskabelige arv tilgængelig for alle via internettet. Europa-Parlamentet¹ og Rådet² har fremhævet Europeanas betydning både som et udstillingsvindue for medlemsstaternes kulturarv på internettet og som et middel til at give alle adgang til denne kulturarv. Samtidig har de fremhævet det økonomiske potentiale i at stille Europas kulturskatte til rådighed via internettet som en kilde til kreativitet og nye produkter og tjenesteydelser inden for områder som turisme og læring.

Denne meddelelse skuer fremad mod den næste fase i udviklingen af Europeana og dets sigte for fremtiden. Den beskriver de vigtigste udfordringer for de kommende år, dels når det gælder indsatsen for at berige Europeanas indhold med både offentligt og ophavsretligt beskyttet materiale af højeste kvalitet og relevans for brugerne, og dels hvad angår en holdbar finansierings- og forvaltningsmodel. Målet er at sikre, at Europeana og de bagvedliggende strategier for digitalisering, onlinetilgængelighed og digital bevaring giver europæisk kultur en varig og synlig plads på internettet og medvirker til, at vores fælles og forskelligartede arv bliver et fast led i Europas informationsinfrastruktur for fremtiden.

For at samle ideer til, hvordan dette mål bedst kan nås, igangsætter Kommissionen en høring på grundlag af en række spørgsmål, som findes i det interne arbejdsdokument, der ledsager denne meddelelse. Interesserede opfordres til at indsende deres bemærkninger til spørgsmålene inden den 15. november 2009.

2. EUROPEANA: EN STRATEGI, DER SKAL BRINGE EUROPAS KULTURARV PÅ NETTET

2.1. Den politiske baggrund

i2010-initiativet om digitale biblioteker blev iværksat i september 2005. Det var baseret på tidligere kommissionsstøttede aktiviteter for at få Europas kulturarv på nettet og var en opfølgning på et brev af 28. april 2005 fra seks stats- og regeringschefer til formændene for Europa-Kommissionen og Det Europæiske Råd med et forslag om at oprette et europæisk digitalt bibliotek.

For offentligheden er Europeana det mest synlige resultat af dette initiativ. Det er en fælles indgang til enorm og voksende mængde indhold, som kulturinstitutioner i medlemsstaterne

¹ Europa-Parlamentets beslutning af 27.9.2007, "i2010 mod et europæisk digitalt bibliotek".

² Rådets konklusioner af 20.11.2008 (EUT C 319 af 13.12.2008, s. 18).

har digitaliseret og stillet til rådighed på nettet. Europeana er imidlertid kun toppen af isbjerget. Dets oprettelse og vækst ville ikke være mulig uden medlemsstaternes vedvarende indsats for digitalisering, onlinetilgængelighed og digital bevaring. Kommissionen har arbejdet sammen med medlemsstaterne om at sætte disse emner på den politiske dagsorden og sikre, at politikkerne i hele Europa går i samme retning. I 2006 udsendte Kommissionen en henstilling³ til medlemsstaterne om at træffe en række konkrete foranstaltninger, og i samarbejde med en gruppe eksperter fra medlemsstaterne overvåger Kommissionen, hvordan medlemsstaterne efterlever henstillingen og de konklusioner, som Rådet har vedtaget i samme forbindelse.

Kommissionen har også medvirket til at fremme konsensusdannelsen blandt interesseparterne om praktiske løsninger på centrale problemer, der har stået i vejen for, at kulturelt og videnskabeligt materiale kunne gøres tilgængeligt på nettet. Denne indsats er blevet tilrettelagt gennem Ekspertgruppen på Højt Niveau om Digitale Biblioteker, der bringer kulturinstitutioner, repræsentanter for rettighedshaverne og for teknologivirksomheder samt den akademiske verden sammen. Den har blandt andet ført til, at der er opstillet en modellicens for digitalisering af værker, der ikke trykkes længere, og iværksat et samarbejdsprojekt mellem udgivere og forskere om at måle virkningerne af fri adgang til videnskabelige publikationer. Disse strategiske aktiviteter bakkes op af en omfattende teknisk indsats, der samfinansieres via programmet *eContentplus*, rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation og det syvende rammeprogram for forskning og udvikling.

Europeana bidrager til formidling af de enkelte medlemsstaters kultur og bringer de fælles elementer op til overfladen ved at give Europas rige og forskelligartede kulturarv en fremtrædende plads på internettet. Det giver de enkelte digitaliserede samlinger større betydning ved at tilbyde "virtuelle faste udstillinger" af værker, der findes rundt omkring i Europa.

Webstedet gør det også muligt at finde information i forskellige formater (tekst, lyd, audiovisuelt materiale og billeder) og at sammenligne de varierende synsvinkler på vores fælles europæiske historie og arv i de forskellige lande.

Desuden medvirker Europeana til at stimulere og sætte fokus på yderligere digitaliseringsinitiativer i medlemsstaterne ved at give en oversigt over, hvilket materiale der allerede er digitaliseret og fremhæve hullerne i digitaliseringsindsatsen i EU.

Europeanas værdi for brugerne ligger i, at de via en enkelt grænseflade - og på deres modersmål - kan finde frem til digitaliseret kulturelt indhold fra velanskrevne kulturorganisationer i hele EU og at bruge dette indhold i deres arbejde, fritid eller studier.

2.2. Den aktuelle situation

Europeana giver i dag direkte adgang via en flersproget grænseflade til et enestående udbud af over 4,6 mio. digitaliserede bøger, aviser, filmclip, kort, fotografier og dokumenter fra Europas biblioteker, arkiver, museer og audiovisuelle arkiver. Dette antal vil vokse stærkt i de kommende år. Offentlighedens interesse i Europeana var helt tydelig ved åbningen i november 2008.

³ Kommissionens henstilling 2006/585 om digitalisering og onlineadgang til kulturelt materiale og digital opbevaring, EUT L 236 af 31.8.2006, s. 28.

På nuværende tidspunkt bidrager mere end 1.000 kulturinstitutioner med indhold til Europeana (direkte eller via organisationer, der indsamler indhold), og over 150 institutioner deltager i dets partnernetværk. Dette samarbejde mellem forskellige typer kulturinstitutioner har et hidtil uset omfang og potentiale. Den voksende liste af kulturinstitutioner, der tilbyder at gøre deres indhold tilgængeligt via Europeana, viser, hvor stærkt potentialet og engagementet i ideen er. Europeana har fundet en måde at give direkte adgang til Europas varierede kultursamlinger på, samtidig med at de bidragende institutioners synlighed over for slutbrugerne bevares. Samarbejdet kunne udvides til at omfatte andre initiativer verden rundt såsom det digitale verdensbibliotek, World Digital Library.

De organisatoriske rammer for den videre udvikling af Europeana er allerede på plads. Den daglige drift af webstedet varetages af Europeana-kontoret, som det nederlandske nationalbibliotek er vært for. Kontoret er ved at blive udvidet for at kunne klare opgaverne i forbindelse med vedligeholdelse og ajourføring af den prototype, der blev lanceret i 2008, og der arbejdes hen imod en større ny udgave af webstedet - Europeana 1.0 - i 2010.

I de kommende år vil webstedet gradvist blive udvidet med nye funktioner og tjenester, og de allerede eksisterende vil blive forbedret. Vigtige aspekter, der skal tages fat på, er søgefunktioner og grænseflader. Der vil også blive lagt særlig vægt på at udvikle Web 2.0-tjenester med henblik på at skabe interessesamfund, samt på at forbedre flersprogligheden. En spørgeundersøgelse for nylig blandt brugerne af Europeana, som over 3000 personer besvarede, og som gav positive tilbagemeldinger om tjenesten, har givet ideer til, hvordan webstedet kan forbedres. Mens webstedet opgraderes, vil Europeana fortsætte med at fungere som laboratorium for afprøvning af nye ideer og forskningsresultater. Der er brug for en yderligere oplysningsindsats for at gøre Europeana mere kendt blandt borgerne.

3. MERE INDHOLD TIL EUROPEANA

En betingelse for en vellykket videre udvikling af Europeana er, at det udvides med flere samlinger. Kommissionens strategiske mål er, at der skal være **10 millioner objekter** tilgængelige via webstedet i 2010, og i årene derefter bør dette antal mangedobles.

Fodringsen af Europeana med indhold kræver en vedholdende digitaliseringsindsats i hele Europa og sammenkædning af de digitaliserede objekter med metadata, der lever op til de højeste standarder. Kommissionen har derfor bedt medlemsstaterne optrappe indsatsen på dette område og sikre, at det digitaliserede indhold nemt kan gøres tilgængeligt via Europeana, blandt andet ved at etablere nationale eller tematiske centre for indsamling af materiale⁴.

3.1. Typer af indhold

Generelt er de forskellige medlemsstaters bidrag til Europeana stadig ujævnt fordelt, både når det gælder antallet af objekter og typerne af materialer (se del 2 i det interne arbejdsdokument, der ledsager denne meddelelse). Det ses tydeligt, at Frankrig har gjort en stor indsats for at forsyne Europeana med indhold, idet det tegner sig for omkring 47 % af alle digitaliserede objekter. Visse andre medlemsstater har kun bidraget med nogle få objekter. Denne uligevægt vil gradvist blive udjævnet, efterhånden som flere og flere samlinger i Europa gøres tilgængelige via Europeana.

⁴ Meddelelse: "Adgang til Europas kulturarv med et museklik", KOM (2008) 513 af 11.8.2008.

I denne første fase har nogle medlemsstater (f.eks. Polen og Ungarn) hovedsagelig bidraget til Europeana med bøger, mens andre (Finland, Luxembourg, Estland) har koncentreret sig om at levere aviser og tidsskrifter eller (i Rumæniens tilfælde) billeder fra museer. Dette har ført til den paradoksale situation, at europæisk litteratur er tilgængelig via Europeana på en række sprog, men ikke på originalsproget. For eksempel finder man Goethes værker på fransk, polsk og ungarsk, men ikke på tysk.

Dette forhold har givet anledning til bemærkninger og spørgsmål fra brugerne. Hvilket indhold der skal digitaliseres og inddrages i Europeana afgøres af medlemsstaterne og deres kulturinstitutioner i overensstemmelse med deres kultur- og/eller informationspolitik. Ikke desto mindre kan det blive nødvendigt med særlige tiltag for at få inddraget bestemte kategorier af materiale for at opfylde brugernes forventninger om, hvad Europeana skal indeholde.

3.2. Ophavsretligt beskyttet materiale

En af de vigtigste udfordringer for Europeana er at få tilføjet ophavsretligt beskyttet materiale, således at man undgår et "sort hul" for det 20. århundrede - dvs. en situation, hvor en stor del af det kulturelle materiale fra før 1900 er tilgængeligt på internettet, men kun meget lidt fra den nyere fortid. Dette kræver et godt samarbejde mellem kulturinstitutionerne og rettighedshaverne under fuld overholdelse af lovgivningen om ophavsret. Samarbejdet kan udformes som aftaler mellem nationale kulturinstitutioner og rettighedshaverne eller ved hjælp af links fra Europeana til websteder, som drives af rettighedshaverne.

Et godt eksempel på den sidstnævnte type partnerskab er Gallica2, det franske nationalbiblioteks websted. Det giver gratis adgang til materiale, der ikke er ophavsretligt beskyttet, og indeholder links til ophavsretligt beskyttet materiale hos franske udgivere. Udgiverne bestemmer selv, hvor meget af deres indhold de vil vise gennem Gallica2, og brugerne kan købe værkerne i deres helhed via udgiverens netsteder. Man kunne overveje at indføre en lignende model for Europeana. Fordelen for brugerne er, at de ikke blot får direkte onlineadgang til materiale, der ikke er ophavsretligt beskyttet, men også nemt kan finde ophavsretligt beskyttet indhold, som de måske vil købe. Fordelen for udgiverne er, at deres værker bliver mere synlige for publikum overalt i Europa.

I en række europæiske lande, blandt andet Nederlandene og Tyskland, er rettighedshavere og kulturinstitutioner ved at udforske en anden model, der tillader kulturinstitutionerne at digitalisere kulturelt materiale mod et gebyr og gøre det tilgængeligt for offentligheden. Dette gælder især bøger, der ikke trykkes længere, men stadig er ophavsretligt beskyttet, samt aviser af ældre dato.

Det er afgørende for udviklingen af Europeana, at sådanne licensaftaler gør det muligt at stille materialet til rådighed i hele EU. Et fransk center for indsamling af indhold har været nødt til at trække fotografier tilbage fra Europeana, da det kun havde ret til at formidle materialet på fransk område. Der er andre eksempler, hvor kulturinstitutioner har accepteret licensaftaler, der begrænser formidlingen af materialet til IP-adresser under det nationale topdomæne. Sådanne aftaler er et resultat af finansielle overvejelser – en licens, der dækker hele Europa kan være dyrere – eller de kan hænge sammen med juridiske aspekter. De skaber imidlertid risiko for, at Europas digitaliserede kulturarv opsplittes i nationale sektioner på internettet, og giver anledning til spørgsmål om offentligt finansierede kulturinstitutioners ansvar for at give alle EU-borgere lige adgang til de tjenester, de tilbyder på internettet.

Et af de områder, hvor det haster med at fremme digitaliseringen for at gøre større mængder indhold tilgængeligt via Europeana, er området forældreløse værker, dvs. værker, hvor det er umuligt eller meget vanskeligt at finde frem til rettighedshaveren. I henstillingen fra 2006 bad Kommissionen medlemsstaterne tage problemet med forældreløse værker op. De fleste medlemsstater har kun gjort ringe fremskridt siden da. Inden for rammerne af Ekspertgruppen på Højt Niveau om Digitale Biblioteker har de forskellige interesseparter underskrevet et aftalememorandum om retningslinjer for omhyggelig søgning efter rettighedshaverne til forældreløse værker.

Grønbogen fra 2008 om ophavsret i videnøkonomien⁵ fulgte op på problemet og formulerede en række spørgsmål, navnlig om, hvorvidt der er behov for lovgivning om forældreløse værker på europæisk plan, og hvordan de tværnationale aspekter bør gribes an. På grundlag af resultatet af høringen vil Kommissionen udarbejde en konsekvensanalyse af de forskellige mulige strategier for at fremme digitaliseringen og formidlingen af forældreløse værker.

Spørgsmålet om forældreløse værker har på det seneste fået stigende opmærksomhed som følge af forliget om Googles bogsøgning, der vedrører mange af disse værker. Forliget blev drøftet på ministerplan på rådsmødet om uddannelse, ungdom og kultur den 12. maj 2009 og på rådsmødet om konkurrenceevne den 28. maj 2009. Kommissionen blev bedt om at forelægge en analyse af virkningerne af forliget, som den nu er ved at udarbejde.

Hvad angår digitalisering af ældre værker, er der en markant og yderst vigtig forskel i ophavsretslovgivningen mellem EU og USA. Ophavsrettens gyldighedsperiode er blevet harmoniseret i Europa og USA til 70 år efter forfatterens død, men ifølge den amerikanske lovgivning gælder 1923 som skæringsår (værker, der er offentliggjort før 1923 er ikke længere ophavsretligt beskyttet). Det betyder, at meget europæisk materiale fra før 1923 kan digitaliseres og stilles til rådighed i USA uden en licensaftale, mens det ikke er tilgængeligt for europæiske borgere via tjenester som Europeana⁶. Konsekvensen i praksis er, at der er mere omfattende onlineadgang til digitale bøger i USA end i Europa, og denne skævhed bør der rettes op på i samarbejde med rettighedshavere og kulturinstitutioner. Løsningen kunne blandt andet bestå i at fremskynde oprettelsen af registre (som allerede er undervejs som led i projektet "Arrow") for forældreløse værker og værker, der ikke trykkes længere, og i pragmatisk brug af en skæringsdato, der indebærer lavere krav til omhyggelig søgning efter rettighedshavere til værker fra før en bestemt dato.

3.3. Indhold, der ikke er ophavsretligt beskyttet

Meget af det materiale, der er tilgængeligt i digitalt format via Europeana, er offentligt eje, dvs. det er ikke eller ikke længere omfattet af ophavsret, og alle kan i princippet få adgang til det og bruge det. Dette materiale er en vigtig kilde til videreanvendelse for både borgere og virksomheder og en drivkraft for kreativitet i internetalderen. Derfor har Kommissionen understreget nødvendigheden af, at værker, der er offentligt eje, forbliver offentligt eje, når de foreligger i et andet format. Med andre ord bør værker, der er offentligt eje, forblive offentligt eje, når de er digitaliseret og stillet til rådighed på internettet⁷.

⁵ KOM (2008) 466/3.

⁶ I Googles nylige bekendtgørelse om muligheden for at bruge Google Book Search via mobiltelefoner nævnte Google, at over én million bøger, som er offentligt eje, er til rådighed for amerikanske borgere via tjenesten. I Europa, er der ifølge den pressemeddelelse, som Google udsendte her, kun tale om en halv million bøger, som er offentligt eje.

⁷ Meddelelsen "Adgang til Europas kulturarv med et museklik", se s. 7.

I praksis er dette ikke altid tilfældet. Mens nogle af kulturinstitutionerne udtrykkeligt erklærer, at det materiale, de tilfører Europeana er offentligt eje, gør andre rettigheder til de digitaliserede eksemplarer gældende og/eller opkræver gebyr for at downloade materialet. Nogle få institutioner anvender vandmærker, og i et enkelt tilfælde koster det penge at se materialet i en rimelig størrelse. De forskellige fremgangsmåder afspejler den brede vifte af strategier i EU, der i visse tilfælde skyldes et stigende pres på kulturinstitutionerne for at sikre sig direkte indtægter af de aktiver, de råder over. Kravet om betaling for digitaliserede værker, der er offentligt eje, afspejler også den omstændighed, at digitalisering er forbundet med omkostninger. Samtidig begrænser det i høj grad materialets kulturelle og økonomiske potentiale.

Set ud fra et juridisk synspunkt er spørgsmålet, om digitalisering i sig selv skaber nye rettigheder. Normalt vil dette ikke være tilfældet. Imidlertid er der ikke noget fælles europæisk kriterium for, hvor høj en grad af originalitet der kræves for, at der kan tilkendes ophavsret, så svaret på dette spørgsmål kan variere fra den ene medlemsstat til den anden⁸. Det kan også afhænge af de forskellige typer digitalisering (f.eks. er der forskel mellem scanning af bøger og bekostelig tredimensionel gengivelse af objekter).

Det principielle spørgsmål er, om det er acceptabelt at begrænse adgangen til materiale, der ikke er ophavsretligt beskyttet, og som er blevet digitaliseret af offentlige institutioner for offentlige penge, i stedet for at gøre materialet til et allestedsnærværende aktiv for informationssamfundet. Den sidste fremgangsmåde er i overensstemmelse med EU's politik om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer og med OECD-ministrenes henstilling om bedre adgang til og mere effektiv udnyttelse af den offentlige sektors informationer⁹. Dette spørgsmål er afgørende for, hvordan Europeana fungerer, eftersom webstedets brugsbetingelser følger de bidragende institutioners politik.

Lignende spørgsmål rejser sig, når offentlige institutioner indgår eksklusivaftaler med private virksomheder om digitalisering og udnyttelse af deres enestående aktiver, der er offentligt eje, til gengæld for materielle fordele. Sådanne ordninger risikerer at begrænse adgangen til indhold, der er offentligt eje, men i visse tilfælde kan de være den eneste måde at finansiere digitaliseringen på. Dette dilemma gjorde Ekspertgruppen på Højt Niveau om Digitale Biblioteker opmærksom på i sin rapport om offentlig-private partnerskaber om digitalisering. Ekspertgruppen anbefalede, at indhold, der er offentligt eje i den analoge verden, forbliver offentligt eje i den digitale verden. Hvis det er nødvendigt at begrænse brugernes adgang til og brug af digitalt indhold for overhovedet at stille materialet til rådighed, bør restriktionerne kun gælde i en begrænset periode.¹⁰

4. FINANSIERINGS- OG FORVALTNINGSSPØRGSMÅL

I Rådets konklusioner om Europeana af 20. november 2008 understregede kulturministrene, at det er vigtigt at finde frem til en holdbar finansierings- og forvaltningsmodel for tjenesten. Ministrene opfordrede European Digital Library Foundation, Europa-Kommissionen og medlemsstaterne til at arbejde sammen i denne henseende, og spørgsmålet er blevet drøftet i medlemsstaternes ekspertgruppe for digitalisering og digital bevaring. Den aktuelle høring

⁸ Originalitetskriteriet er dog harmoniseret for fotografier, databaser og computersoftware.

⁹ Seoul, den 18. juni 2008.

¹⁰ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/hleg/reports/ppp/ppp_final.pdf

udvider debatten om, hvordan man sikrer Europeana den nødvendige autonomi i fremtiden, til en bredere kreds af interesseparter.

Man kan forestille sig forskellige modeller for den videre udvikling af Europeana, fra en rent EU-finansieret tjeneste til en model, hvor den private sektor spiller en nøglerolle i driften af tjenesten. I det endelige valg af finansierings- og forvaltningsmodel bør der tages hensyn til Europeanas mål om at give videst mulig adgang til kulturelle samlinger, webstedets europæiske rækkevidde og natur og til den fremtrædende rolle, som de kulturinstitutioner, der bidrager med deres samlinger, spiller. Desuden bør der tages hensyn til, at omkostningerne til Europeana-kontoret kun udgør en brøkdel af medlemsstaternes og EU's samlede investeringer for at gøre Europas kulturarv tilgængelig på internettet.

4.1. Finansiering i udviklingsfasen (2009-2013)

I den indledende fase har Europa-Kommissionen bidraget finansielt til oprettelsen af Europeana gennem EDL-net-projektet, der blev samfinansieret via *eContentplus*-programmet. Projektet, der havde et budget på 1,3 mio. EUR, sluttede i starten af 2009.

I perioden fra 2009 til midten af 2011 vil udviklingen af Europeana blive samfinansieret med 6,2 mio. EUR via Europeana 1.0-projektet, der er udvalgt under *Contentplus*-programmet. I denne fase vil en række medlemsstater¹¹ samt enkelte individuelle kulturinstitutioner bidrage finansielt.

Indtil slutningen af 2013 kan Kommissionen fortsætte med at støtte udviklingsfasen gennem rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation. Desuden kan der blive tale om en vis yderligere samfinansiering fra medlemsstaternes side og/eller støtte fra den private sektor i denne fase.

4.2. Finansiering på mellemlang sigt (2013 og derefter)

For perioden efter 2013 bør der også overvejes andre måder at finansiere Europeana på, som skaber den rette balance mellem EU-støtte og andre midler, og hvor man bevæger sig væk fra den nuværende projektbaserede finansiering. Der kunne skaffes supplerende midler via offentlig-private partnerskaber eller gennem et mere strukturelt bidrag fra medlemsstaterne. Der kan også forventes visse indtægter fra webstedet, men de vil kun kunne dække en meget beskedent del af de samlede omkostninger til driften af tjenesten. At få slutbrugerne til at betale for at finde indhold via Europeana og for andre af webstedets tjenester kommer ikke på tale, da det vil begrænse brugen af webstedet alvorligt og er i strid med Europeanas grundlæggende mål.

Offentlig-private partnerskaber

Offentlig-private partnerskaber om Europeana kan antage forskellige former. En første model er *privat sponsorering*, der kan vinde frem, efterhånden som Europeana videreudvikles og tiltrækker flere brugere. Støtten kunne gives ud fra filantropiske overvejelser – en model, der har vid udbredelse i USA. Den kunne også gives mod en ydelse, f.eks. reklame.

Det er forskelligt fra medlemsstat til medlemsstat, hvordan man ser på reklame på websteder som Europeana, der tilbyder en offentlig service. Det kan også afhænge af typen af reklame,

¹¹ Frankrig, Tyskland, Nederlandene, Spanien, Italien, Finland, Irland, Litauen, Ungarn.

f.eks. er et virksomhedslogo i baggrunden noget andet end et banner, der reklamerer for et bestemt produkt.

Endnu en mulig indtægtskilde for Europeana er *betaling for link* til indhold hos organisationer (private og offentlige), der tjener penge på dette indhold. Der kunne med andre ord opkræves et gebyr for formidling af trafik til websteder med indhold, der skal betales for. Men et offentlig-privat partnerskab, der er baseret på sådanne link, behøver ikke indebære et finansielt forhold. Partnerskabet mellem det franske nationalbibliotek og de franske udgivere via Gallica 2 er et eksempel, hvor offentliggørelsen af sådanne link anses for at være en del af webstedets offentlige opgaver.

Udnyttelse af *private virksomheders teknologiske løsninger og kompetence* er også en mulig måde at forbedre webstedet på. Private partnere kunne udvælges gennem en udbudsprocedure (i overensstemmelse med de europæiske regler for offentlig indkøb), eller deres bidrag kunne være led i et sponsorforhold som beskrevet ovenfor.

Man kunne også tænke sig *mere vidtrækkende partnerskabsmodeller*, hvor den private sektor involveres direkte i driften af Europeana og i at skaffe indtægter til webstedets drift. Der er dog en række begrænsninger at tage i betragtning. For det første skal Europeana naturligvis fortsætte med at forfølge de kultur- og informationspolitiske mål, der er grundlaget for dets eksistens. For det andet er det nødvendigt, at de kulturinstitutioner, der bidrager med indhold, accepterer modellen fuldt ud, eftersom det er dem, der råder over det digitale materiale, som er grundlaget for tjenesten. Endelig må sådanne modeller indrettes således, at de ikke forvrider konkurrencen.

Offentlig støtte til Europeana

Det vil være rimeligt fortsat at yde støtte fra den offentlige sektor i betragtning af Europeanas betydning som et redskab for kulturpolitikken, der giver spredte – og ofte lidet kendte – kulturelle onlinesamlinger øget værdi ved at samle dem under en fælles flersproget indgang. Desuden kunne en forholdsvis lille offentlig investering i Europeana give enorme sidegevinster i form af kreativ og økonomisk aktivitet på områder som læring og turisme.

De offentlige midler kunne komme fra en række forskellige kilder. En mulighed, som European Digital Library Foundation har overvejet og forkastet, er et *finansielt bidrag fra de kulturorganisationer*, der bidrager med indhold. Disse organisationer omfatter nationale og europæiske sammenslutninger, organisationer, der indsamler indhold, og individuelle institutioner fra forskellige sektorer. Det er en meget heterogen gruppe, hvilket gør det vanskeligt at udforme en bidragsordning, som alle berørte parter vil finde rimelig.

Et *større bidrag fra medlemsstaterne* kunne udmøntes via to grundlæggende modeller. Den første er baseret på de enkelte medlemsstaters villighed til at bidrage, sådan som flere af dem gjorde i startfasen. Dette kunne være en hurtig og fleksibel løsning, som dog samtidig er forbundet med en betydelig usikkerhed for Europeana, da budgettet kan variere fra år til år. Desuden giver denne fremgangsmåde ikke medlemsstaterne en klar opfattelse af, hvad der forventes af dem.

Den anden model bygger på en fordelingsnøgle, efter hvilken alle medlemsstater yder et bidrag, der fastsættes i forhold til deres BNP. Denne model ville være et udtryk for medlemsstaternes fælles ansvar for udviklingen af Europeana, men risikoen er, at omkostningerne ved at formalisere modellen og fastlægge distributionsnøglen viser sig at

være forholdsvis høje. I flere tilfælde vil en mindre medlemsstats bidrag faktisk ikke kunne dække omkostningerne ved at fastlægge medlemsstatens andel.

Et argument for fortsat at yde *støtte fra EU efter 2013* er webstedets europæiske merværdi og dets betydning som middel til at fremhæve Europas enhed i den kulturelle mangfoldighed. Imidlertid er den nuværende projektstøtte, der bygger på åbne forslagsindkaldelser, ikke et holdbart grundlag for finansiel planlægning. Der må søges andre måder at varetage den grundlæggende finansiering af Europeana på inden for det udvalg af politiske instrumenter, der er til rådighed.

4.3. Forvaltningsmæssige spørgsmål

Stiftelsen European Digital Library Foundation, der blev etableret den 8. november 2007, fører tilsyn med driften af Europeana. Stiftelsens medlemmer er europæiske sammenslutninger af biblioteker, arkiver, museer og en række større individuelle kulturinstitutioner. For at blive medlem af stiftelsen skal en organisation være en vigtig leverandør af indhold til Europeana eller repræsentere sådanne indholdsleverandører samt være indstillet på at overholde webstedets standarder og politik.

Den økonomiske støtte, som en række medlemsstater har ydet til Europeana, har givet anledning til spørgsmål om deres indflydelse på stiftelsens forvaltningsorganer. Kommissionen og medlemsstaterne deltager ikke i Europeanas formelle forvaltningsstruktur, men de holdes orienteret om udviklingen og bidrager med input til stiftelsens forretningsudvalg via en "finansierings- og strategigruppe", der er en del af medlemsstaternes ekspertgruppe. Dette er ud fra det synspunkt, at det bør være medlemmerne, der som de vigtigste leverandører af indholdet og i betragtning af deres viden og ekspertise er ansvarlige for driften af webstedet. Desuden har Kommissionen for tiden et kontraktligt forhold til stiftelsen i kraft af de aftaler om tilskud til projekter, som stiftelsen er involveret i.

På grund af den forventede tilstrømning af nye medlemmer er stiftelsen i færd med at forberede en ændring af den nuværende forvaltningsstruktur. Den videre debat om retningslinjerne for Europeana på mellemlang sigt, blandt andet vedrørende finansiering og det dermed forbundne spørgsmål om ansvarliggørelse, kan føre til yderligere justeringer i fremtiden.

5. KONKLUSION

På ganske kort tid har Europeana etableret sig som et referencepunkt for europæisk kultur på internettet. Det afspejler Europas kulturinstitutioners ambitioner om at gøre vores fælles og forskelligartede kulturarv lettere tilgængelig for alle.

Der er brug for en yderligere indsats, der bygger videre på de allerede opnåede resultater, og et tæt samarbejde mellem alle involverede parter for at indfri løftet om nem onlineadgang til bøger, malerier, kort, fotografier, aviser, filmclip og lydmateriale fra hele Europa.

I nærværende meddelelse har Kommissionen skitseret de centrale udfordringer, der er afgørende for den videre udvikling af Europeana, og formuleret en række debatspørgsmål, som interesseparterne opfordres til at reagere på.